

מסורת הש"ס

(א) סנהדרין 5: ע"ש ספרות לא; (ב) ופסוקים 3: אמת יהולק כל מי שאמרה הלכה שמו בעולם היה סי' וע"ש ע"ש ובעבודת לא; (ג) ב"צ קנה: לעיל פ. מה (מו; 7) וצ"ב ע"ש ופסוק ע"ש אמת ב"צ ח"א; (ד) ע"ש המיוס מוס' ב"צ קנה: ד"ה הכי גרס ר"מ סו'; (ה) לעיל ד. ברבות כ"א; (ו) לעיל ט. [מוספסמא פ"ד]; (ז) לעיל כ"ב; (ח) לעיל ד. וט"ט; (ט) ס"א כ"ב; (י) ויקרא כ, ו' ז"ל א"ה.

תורה אור השלם

1. וְחָפַץ בְּיַד הַשׁוֹב הוֹלֵךְ לְדוֹר לְמִישְׁרֵים דּוֹבֵב שְׁפָתַי יִשְׁנִים: שיר השירים ד י
2. וְאִישׁ אֲשֶׁר יִקַּח אֶת אָחִוּתוֹ בַּת אָבִיו אוֹ בַת אִמּוֹ וְרָאָה אֶת עֵרְוַתָּהּ וְהָיָה תְרָאָה אֶת עֵרְוַת חֶסֶד הָיָה וְנִגְרָתוֹ לְעוֹלָם בְּנֵי עַמֶּם עֲרוּת אֲחֵרוֹת גְּלָה עוֹבוֹ יִשְׂאֵל:

ויקרא כ י
3. עֲרוּת בַּת בְּנֵי אוֹ בַת בְּנֵי אוֹ תִגְלֶה עֲרוּתוֹ כִּי עֲרוּתָהּ הִיא: ויקרא י י
4. עֲרוּת אִשָּׁה וּבִתָּהּ לֹא תִגְלֶה אֶת בַּת בְּנֵהּ וְאֵת בַּת בְּתוּלָהּ אֶת בַּת בְּנֵהּ וְאֵת עֲרוּתָהּ שְׂאֵרָהּ הִיא וְהָיָה הָאִישׁ וְיִקְרָא יוֹי
5. לֹא יִקַּח אִישׁ אֶת אִשְׁתּוֹ אָבִיו וְלֹא יִגְלֶה כִּנְיָ אָבִיו: דברים כג א
6. וְתָנוּן הָאִישׁ הַשֹּׁבֵב עִמָּה לְאָבִיו וְהַעֲבֹר חֲמִשִּׁים כֶּסֶף וְלוֹ תִתֶּנָּה לְאִשָּׁה תַּחַת אֲשֶׁר קָנָה לֹא יוּכַל שְׁלֶקָה קֶל יִקְרָה: דברים כב כט

גליון הש"ס

תוס' ד"ה עריות וכו' ואו"י דסברא היא וכו' ע' לעיל ד' ז ע"ש מדי' בתו:

הגהות הב"ח

(א) גמ' וממאי דבלטוסה כמי מעילוייה דקרא דכתיב ונתן:

לעזר רש"י

פריט"ה [פרומיטרי]. להיות חסר מנוחה.

האשה רבה פרק עשירי יבמות

צו.

עין משפט גזר מצוה

פ א ב מ"י פ"ב מהל' אשות ה"ל יא סנה ע"ש וטו"ש א"ש סי' קנה ספי' י' וסמן קעב ספי' ו:
פ א ג מ"י ע"ש טו"ש ע"ש סמן קנה ספי' י:
ד א ד מ"י פ"ב מהל' אסורי ביאה ה"ל יא סנה לאון קב וקד וטו"ש ע"ש א"ש סי' טו ספי' ג':
ב ה מ"י ע"ש ה"ל י:
ג ו מ"י ע"ש ה"ל י:
ו טו"ש ע"ש סמן טו ספי' ה':
ד ז ה מ"י ע"ש ה"ל יא [וטו"ש ע"ש]:

תוס' חד מקבאי

נושאין על האנוסה הא דתנן גירות שנתגירו בניה עמה לא חולצין ולא מייבמין פי' אסורים ליבם מדרבנן משום דמחלפי באשת אחיו מן האם ודוקא בשבין אחים מן האב (ולא) ומן האם אבל אחוה מן האב ולא מן האם דאנוסו ורחיק מן האב ומן האם נמי דאסירי ה"מ (בב"ס דאשה) [ודוקא בנשים] דאנוסו לבתר דאתגורו אבל בנשים דאנסיב כשואבו עובד כוכבים ל"כ ע"ש אפי' באחים מן האם והיא דראשון הורתו שלא בקדושה וליתיה בקדושה והשני הורתו וליתיה בקדושה חייביב כרת משום אשת אח. תניא עובד כוכבים שהיה הורתו של אביו בקדושה וליתיה בקדושה יש לו שאר האם ואין לו שאר האב כיצד נשא אחותו מן האם ויצאי מן האב יקיים וחכ"א יקיים שהיה רמ"א כל עורה שהיה משום שאר האם ויצאי מן האב יקיים ומותר באשת אחיו ובאשת אחיו אביו. ושאר כל העריות ומותרות לו לאחיי אשת אביו נשא אשה אחת כונס [אחת] ומצויא [אחת] ולכתולה לא יבנס:

מוסף רש"י

שפתותיו דובכות. עות, והגלה הוא לו שדומה כח (בבבוח לא). יבאר ראה שהוא בן עשרים. אס ג"ד מלכין את הימנה לתנון ולנים, יבאו קרובי הימנה ראה שהוא בן עשרים ומיפטר בלא חלצה ויבוס (לעיל ג. ה). והוא הסיבס. כלומר ויולדו בו סימני סריס, והכי מפגש בניה כפי' יולא דופן (מו; 7) לאי לא וילדו לו סימני סריס אמרין האי

שיאמרו דבר שמועה מפי בעולם הזה. שהיו שפתי נעות בקצר כאלו אני חי: דובכות. נעות לשון י' דבר שמרמז ומצנצן: נומר. כלי שמניחין בו ענבים עד שמתממנין ויינו נוה ללאת כמו ממכר יבשרא דתמדי נשחטו (פסחים גה): דובב. היין רומש ונע ויולא למעלה. דובב פריט"ה: לא חולץ ולא מייבם. ללא בר אוקומי ע"ש הלחי הוא. אלמא כגדול חשיב ולא אמרין קטן הוא וימתינו לו: והוא שגולדו נוי' הא דקמני דחשיבין ליה כגדול כגון שגולדו לו סימני סריס דמוכחא מילתא דהאי ללא מיימי משום דסריס הוא אלז כל כמה ללא חזינן זיה סריס סריס תלינן זיה קטנות ומיישינן ללמא אמו: עד כמה. נדון קטון: כי אמו לקמיה דרבא. בן כ' שלא הביא למצדק אי משום קטנות אי משום סריסות: אבריו. האכליהו והסקוהו עד שיהא צריא ושמן:

הדרן עלך האשה רבה

נושאין על האנוסה. לאחר שאנס ופמה את האשה מותר לישא בתה ואחותה ואמה: ר' יהודה אוסר כו'. בגמרא מפרש טעמא: גמ' הנוטע. הנחשד ויאל עליו קול: מדרבנן. משום גזירה שמה לאחר שישא את בתה זונה עס הראשונה והוא אונס ומפתה על הנשואה: מני נושאין לנפתלה בתמיה: לאחר מיסא. שמתה האנוסה והמפותה דמו ליכא למגור מילי: בזונן נאמר שפיכה. ככל עריות זכורה קדושים מהיוס בכלתו ודומה זכור וזבהמה: ואלן. באשה ואמה ובקרבות הנאסרות לו מחמת אשתו: נאמרה קיהא. איס' ט' כי יקח את אשה ואת אלמנה (ויקרא כ) וישא אל אחותה לא תקח (ס' יח): דרך ליקוחין. שהיתה ראשונה לקוחתו קייב על השניה כשצא עליה דבשניה ליכא למימר ליקוחין דהא לא מפסי זיה קידושין: הראוי לשפיכה. היכא ליתא למימר ליקוחין ממס' ואיפוך אלא. בת זונן ממשעט לזת זנה בנשואתו משמעט ואידך קרא דלסר לזת זנה ואע"ג דלאו מיימיה זאנוסה מוקמינן ליה: לאחר מייסא. שמת אציו דליכא לאו דיבמה לשוק ואוקמנא קרא עליה זאלו דכנף הראוי לציו וזאלו דדודמו: א"ח

נושאין על האנוסה. אידי דלמא זבהאשה רבה (לעיל זה). לדין שפיכה אחותה אוקמרה תנא נמי זבהא פיקקא דלס אנס אשה מותר לישא קרובותיה: וכל היבא דאיכא איסורא דרבנן תני נושאין לכתחלה. ה"ה דה"מ למיפךך מצרייתא דקמני דמותר אללא דניחא ליה למיפךך ממתנימין:

הראוי לקיחה קיחה. מללא כתיב לשון שפיכה משמע לדרשה דרך ליקוחין הוא דלמא לכך נא למעט אונסין אלז כי יקח את אחותו המס ליכא למיטעי שר"ל קיחה אללא שפיכה דכ"ע יעני לדין קדושין תופסין בנחמות:

ואיפוך א"א. דלונסין יש לאסור יומר כיון דעזד איסורא ועצר על ומללה הארץ זמה (ויקרא יט) אלז בנישואין ללא עזד איסורא אין לאסור בקרובותיה: עריות שאר כתיב בהו. וא"מ כיון דאיסור אשה זמה מערות אשה זמה לא תגלה נפקא אימא שלא אסר הכתוב אללא היכא דגלי ערות שמהן אלז נכנסה לחופה ולא נצעלה מותר לגלות ערות האמרה ואר"י * דסברא היא כיון דכתב אסר זכרתי ועל ידי הנישואין זכה השארות:

איבעית אימא אחר מיתה. וכנף אציו הוא היינו כנף שלאוי לציו כמיו: א"ח זמנין * דנתרי מחמת כחישותא וזמנין דנתרי מחמת בריותא:

הדרן עלך האשה רבה

נושאין על האנוסה ועל המפותה האנוסה והמפתה על הנשואה חייב ינושא * אדם אנוסת אביו ומפותת אביו אנוסת בנו ומפותת בנו רבי יהודה אוסר באנוסת אביו ומפותת אביו: גמ' תנינא להא דת"ר אנס אשה מותר לישא בתה נשא אשה אסור לישא בתה ורמינהו * הנמען מן האשה אסור באמה ובבתה ובאחותה ומדרבנן וכל היכא דאיכא איסורא מדרבנן תני נושאין לכתחלה כי תנן מתניתין * לאחור מיתה מנא הני מילי דת"ר ככולן נאמר שכיבה וכאן נאמר קיחה לומר לך דרך ליקוחין אסרה תורה א"ל רב פפא לאביי אלא מעתה גבי אחותו דכתיב * איש אשר יקח את אחותו בת אביו או בת אמו הכי נמי דרך קיחה הוא דאסור דרך שכיבה שרי א"ל ליקוחין כתיבי בתורה סתם הראוי לקיחה קיחה הראוי לשכיבה שכיבה רבא אמר אנס אשה מותר לישא בתה מהכא * כתיב * ערות בת בנך או בת בתך לא תגלה הא בת בנה דידה ובת בתה דידה גלי וכתיב * ערות אשה ובתה לא תגלה את בת בנה ואת בת בתה לא תקח הא כיצד כאן באונסין כאן בנשואין איפוך אנא עריות שאר כתיב בהו בנשואין איכא שאר באונסין ליבא שאר: רבי יהודה אוסר באנוסת אביו וכו': אמר רב גידל אמר רב מאי * (ט) טעמא דרבי יהודה דכתיב * לא יקח איש את אשת אביו ולא יגלה וממאי דבאנוסה כתיב * (כ) דכתיב מעילוייה דקרא * ונתן האישה השוכב עמה לאבי הנערה המשום כסף ורבנן אי הוה סמוך ליה ברקאמרת השתא דלא סמוך ליה מיבעי ליה לכדרב ענן דאמר רב ענן אמר שמואל בשומרת יבם של אביו הכתוב מדבר ומאי כנף אביו כנף הראוי לאביו לא יגלה ותיפוק ליה בשני לאוין ותיפוק ליה משום יבמה לשוק לעבור עליה בשלשה לאוין ואיבעית אימא לאחר מיתה

אלא דלמא זבהאשה רבה (לעיל זה). לדין שפיכה אחותה אוקמרה תנא נמי זבהא פיקקא דלס אנס אשה מותר לישא קרובותיה: וכל היבא דאיכא איסורא דרבנן תני נושאין לכתחלה. ה"ה דה"מ למיפךך מצרייתא דקמני דמותר אללא דניחא ליה למיפךך ממתנימין: הראוי לקיחה קיחה. מללא כתיב לשון שפיכה משמע לדרשה דרך ליקוחין הוא דלמא לכך נא למעט אונסין אלז כי יקח את אחותו המס ליכא למיטעי שר"ל קיחה אללא שפיכה דכ"ע יעני לדין קדושין תופסין בנחמות: ואיפוך א"א. דלונסין יש לאסור יומר כיון דעזד איסורא ועצר על ומללה הארץ זמה (ויקרא יט) אלז בנישואין ללא עזד איסורא אין לאסור בקרובותיה: עריות שאר כתיב בהו. וא"מ כיון דאיסור אשה זמה מערות אשה זמה לא תגלה נפקא אימא שלא אסר הכתוב אללא היכא דגלי ערות שמהן אלז נכנסה לחופה ולא נצעלה מותר לגלות ערות האמרה ואר"י * דסברא היא כיון דכתב אסר זכרתי ועל ידי הנישואין זכה השארות: איבעית אימא אחר מיתה. וכנף אציו הוא היינו כנף שלאוי לציו כמיו: א"ח זמנין * דנתרי מחמת כחישותא וזמנין דנתרי מחמת בריותא:

וכל שאינו עולה ליפוס אינו עולה לחלה (רשב"ם ב"ב עה). והיא האילונית לא חולצת ולא מתייבמת. ונשאת לכל מי שתלה, דלחמנא פטרה דכתיב והיא הבטור אשר תלך, פרט לאילונית שאינה יולדת (נהו חו). הדרן עלך האשה רבה נושאין על האנוסה ועל המפותה. ללא נאסרו קרובות אשה על האש אללא אן קדשה לנאסרה, דלשות כתיב זיה ויקחה, ואש אשר יקח את אשה ואת אמה (לעיל ב). נושא אדם אנוסת אביו ומפותת אביו. שלא אסרה עליו עולמית אללא אשת אביו, דכתיבי ערות אשת אביו, ואלא כתיב ערות אשת אביו, אסור באמה ובתה ואחותה. דמפרש טעמא לקמן, שמה לאחר שישא את אמה או את בתה מזהו יו עמן, וזנות קמה לא הוה מילתא בלתי וקדושותיה, דק"ל נשאין על האנוסה ועל המפותה, אלז משנשא את אמה ואת בתה ומזמת הנשואה הראשונה עליו בזנה, ונתן האנוס והמפתה על הנשואה חייב (לעיל ב). הא בת בנה דידה ובת בתה דידה. שלא ילדה ממך, גלי וכתיב ערות אשה ובתה לא תגלה. משמע בין שילדה לך בין שילדה לאש אחר (סנהדרין עה). כאן באונסין כאן בנשואין. אס אונסותק או מפותה לך היא אי אמה מוחזק על זנה אללא אסן כן ממך היא, ואס אשתך היא אמה מוחזק אף על זנה שילדה לאש אחר (שם וכע"ז חגיגה יא). השתא דלא סמוך ליה. דכתיב לך יקח אש את אשת אביו בימים (לעיל ד).